

SOVAK ČR přispěl k úspěchu české diplomacie při vyjednávání evropské legislativy

Vilém Žák

SOVAK ČR pro své členy v rámci informační a poradenské činnosti, systematicky monitoruje veškeré legislativní aktivity nejen v ČR, ale také na evropské úrovni. Nejinak tomu bylo a stále ještě je v případě směrnice č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod (Směrnice), jejíž schvalování se blíží do finále. Když Evropská komise na konci roku 2022 zveřejnila návrh revidovaného textu, byl pracovní tým SOVAK ČR schopen se během dvou dnů seznámit s rozsáhlým textem a definovat největší rizika vyplývající z navrhované regulace.

SOVAK ČR se díky partnerské spolupráci s Ministerstvem zemědělství také podílel na přípravě národní pozice k návrhu směrnice, kterou každý členský stát může v rámci legislativního procesu zaujmout. Návrh z dílny Evropské komise byl pro náš spolek díky informacím z EurEau předvídatelný.

Zcela jiná situace však nastala, když v květnu 2023 svůj návrh na znění směrnice předložil Evropský parlament. Pracovní skupina SOVAK ČR začala okamžitě pracovat na vyčíslení ekonomických dopadů navržené a z našeho pohledu neobhajitelně přísné regulace na vodárenský sektor v ČR. Zároveň s tím jsme ale také začali hledat způsob, jak do jednání o směrnici vrátit ra-

tio. Nejprůmějšší cesta samozřejmě vedla přes české europoslance, které SOVAK ČR požádal o pomoc a spolupráci.

V září 2023 proběhlo první pracovní jednání ve Štrasburku, které pro SOVAK ČR zorganizovala poslankyně Veronika Vrecionová. Jednání se mimo jiné zúčastnil jako člen expertního týmu poslankyně i analytik legislativy EU Mgr. Ondřej Krutílek, který se v následujících týdnech stal klíčovým prostředníkem mezi SOVAK ČR a zpravodajem výboru pro životní prostředí Evropského parlamentu Nilsem Torvaldsem, odpovědným za projednání Směrnice v Evropském parlamentu. Bez spolupráce a pomoci Ondřeje Krutílka bychom s největší pravděpodobností nebyli schopni docílit alespoň takového výsledku, jako se nám nakonec podařilo. Jelikož byl výše popsán postup ze strany SOVAK ČR historicky prvním, požádali jsme Ondřeje Krutílka o shrnutí jeho pohledu na tuto legislativní aktivitu, který by mohl být pro čtenáře časopisu Sovak zajímavý.

*Ing. Vilém Žák
ředitel a člen představenstva SOVAK ČR*

Vyjednávání podpořilo přijetí mírnějšího návrhu

Ondřej Krutílek

Kauza novely směrnice o čištění městských odpadních vod s „kódovým označením“ UWWTD je jedním z nejhmatatelnějších úspěchů české evropské politiky za poslední dobu. Prosadit české zájmy v Bruselu se podařilo díky úzké spolupráci všech zainteresovaných – SOVAK ČR s relevantními Čechy v unijních institucích.

Návrh Evropské komise předložený na konci roku 2022 měl své ratio. Původní norma byla přijata před více než třiceti lety a její revize měla za cíl v souladu s „dobou greendealovou“ omezit tzv. zbývající znečištění (konkrétně adresovat opatření např. pro aglomerace pod 2 000 obyvatel nebo řešit problematiku mikropolutantů) a zvýšit energetickou účinnost čištění odpadních vod. Jenže obojí má nejen své přínosy, například postihnutí nových polutantů nebo možnost snáze využívat vyčištěné odpadní vody v zemědělství, ale i nezanedbatelné náklady, pro Česko původně kalkulované na desítky miliard korun s hrozbou výrazného zvýšení cen stočného.

Zatímco mezi členskými zeměmi v Radě EU české obavy z neproporcionálních nákladů v zásadě rezonovaly i proto, že jsou to právě státy, kdo unijní legislativu reálně uvádí do praxe, u druhé

z klíčových institucí – Evropského parlamentu – zůstávaly dlouho oslyšeny. Evropský parlament, kde se vyjednávání odehrávala primárně v „zeleném“ výboru pro životní prostředí (ENVI), šel cestou plošného zpřísnění původního návrhu – nejen z přesvědčení, ale i takticky, s cílem zajistit si prostor pro ústupky v závěrečných jednáních.

Pro Česko definované v návrhu z geografických důvodů (tzv. střecha Evropy) jako citlivá oblast bylo největším problémem to, že europoslanci hodlali text navržený Evropskou komisí výrazně zpřísnit zejména v oblasti terciárního čištění odpadních vod, což by si vynutilo rozsáhlé rekonstrukce i nedávno postavených čistíren odpadních vod. Náklady? Pro 160 dotčených čistíren jednorázově cca 80 mld. Kč a pak cca 3 mld. Kč ročně.

Z těchto důvodů zástupci SOVAK ČR iniciovali v září loňského roku pracovní setkání s českými europoslanci, které uspořádala poslankyně Veronika Vrecionová, kde vysvětlili všechny souvislosti a především možné důsledky přijetí příliš přísné legislativy.

V návaznosti na toto setkání se podařilo efektivně propojit aktivitu českého stálého zastoupení v Bruselu s českými euro-

poslanci, kteří měli k problematice blízko, a dohodnout se se zpravodajem návrhu směrnice Nilsem Torvaldsem na přesném postupu, jak v návrhu zohlednit výše popsané české obavy týkající se terciárního čištění. Na míru byl připraven pozměňovací návrh pro plenární hlasování doplnění návrhu, které upravuje podmínky pro státy, jejichž území je z více než 95 % citlivé na eutrofizaci. Pozměňovací návrh nakonec o pár hlasů neprošel, ale ukázal směr pro další jednání.

V rámci následného trialogu mezi Evropskou komisí, Evropským parlamentem a Radou EU byla odsouhlasena finální podoba, která mimo jiné obsahuje mírnější požadavky na terciární čištění, než původně předpokládala pozice Evropského parlamentu. Finální text směrnice nyní čeká na formální odhlasování v Evropském parlamentu v dubnu 2024 a následné vydání na podzim tohoto roku.

Jistě, pořád je co zlepšovat. Například neignorovat veřejné konzultace, které velmi často ukazují, kudy se bude ubírat legislativní aktivita Evropské komise. Češi jim bohužel zatím moc pozornosti nevěnují. Nebo obě instituce, které legislativu přijímají – Radu a Evropský parlament – je nutné brát od začátku stejně vážně, protože jsou obě stejně důležité. Základem jsou však „příčetní“, pracovití a kompetentní zástupci Česka v unijních institucích připravení hájit v nich české zájmy. Jak ukazuje příklad směrnice o čištění městských odpadních vod, i relativně málo Čechů dokáže velké věci, pokud spolu mluví a vědí, kdy, kde a jak zasáhnout.

*Mgr. Ondřej Krutílek
analytik legislativy EU*